UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opus pulcherrimu[m] de tribus vsitatis christianoru[m] actibus: oratione videlicet: ieiunio [et] elemosyna

Guntherus <Parisiensis>

Basilee, 1507

VD16 G 4140

Liber nonus de forma or[ati]onis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30791

Visual Library

eus ſibi aſſcriptus/maxima ve
neratione colēdus eſt:niſi cau
ſa multe deuotiōis ac peniten-
tie aliū locū remotiorē et maio
ri religione ꝑdicabilem/ orōni
ſue delegerit: vt hi qui vel dñi-
cum ſepulchrū/vel aplorꝝ limi
na/vel alia religioſa loca/ſpō
taneo labore et hūili deuotiōe
venerantur. Que quidē ſacro
rum locorꝝ aditio:clericis ſclā
ribus bñdictione ſui epi:laicis
vero bñdicēte plebano ſuo cō-
cedit:monachis aūt ſiue cleri-
cis ſeclarib⁹ abſqꝫ ꝑmiſſu ſum
mi pōtificis om̄imodis īhibet.

De modo orationis
Capitulum decimum.

Modus orationis in
duobus conſiſtit: in
mora videlicet tēpo-
ris:ꝛ quātitate verborꝝ. Mora
temporis in eo attendit: ꝙ q̄-
dam plura ꝟba celeri⁹:alij tar-
dius pauciora pſallendo pro-
nuncient. Quātitas autē ver-
borum in eo depꝛehendit:qđ alij
pſalmodiā diei vel noctis dem
ptis vl additꝫ q̄buſdā pſalmꝫ:
aut ꝓducūt aut breuiant. In q̄
nil magiſ videt ꝯgruere rōi:q̄ꝫ
vt q̄libet illis hoib̄ cū q̄b̄ viuē
dū ē:tā in mora q̄ꝫ numero ſeſe
ſtudeat ꝯformare. Cū em̄ ſan-
ctiſſimū op⁹ ſit pſallere deo et
orare:nl̄la ibi debet eſſe diſcre
pātia:ſꝫ īformitas ꝛ ꝯſenſ⁹: vt
Ps.54. poſſumus dicere cū ps. In do-
mo dei ambulauim⁹ cū ꝯſenſu.

Liber nonus de for-
ma orōnis. Cap. primum.

Forma orōnis:alia do-
minica:alia domeſtica:
alia canonica ſiue ec-
cleſiaſtica:alia mon aſtica. For
ma orōnis dñica eſt :quā dñs
deus rogantibus vt eos orare
doceret tradidit ita dicēs:Sic
autem orabitis.

Oratio dominica
Capitulum ſecundum.

Pater noſter qui es in ce
lis ꝛc. Audierant diſci Math.6.
puli dñm de ꝟtute ora
tionis predicantē:frequēter eti
am orantē viderant:ſed et ipſi
ad ei⁹ exhortationē ꝛ exemplū
adorare cupiētes:q̄d ſibi potiſ
ſimū q̄lterve orādū foret igno
rabāt. Et ideo ne ī tāta re tāqꝫ
neceſſaria ignari ac negligētes
eſſent:hūiliter eū rogauerunt/
vt eis certū ꝛ ꝯgruū orādi mo-
dum tradere dignaret. Quorū
ſcīe petitioni celeſtis doctor ac
quieſcens:ſciens ad quid ve-
nerat:ꝛ de illa celeſti ſchola q̄d
docendū ac predicandū attu-
lerat:ꝑſcripſit eis formaꝫ orō-
nis plenā q̄dē ꝛ ꝑfectā/et om̄ia
neceſſaria cōtinētē:ſꝫ adeo pla
nis et paucis incluſam verbis
vt etiā paruulis ac mulierculiſ
in eo qđ lr̄a ſonat facili pateat
ītellectu:adeo ꝓfūdā ī myſte-
rio/vt vix cuiuſqꝫ mortaliū vel
ſenſu capi valeat vel explicari

ſermone. Sic ergo orabitis pa-
trem/ inquit: Pater nr̄ ⁊c.

Capitulū tertium.

In hac oratiōe dn̄ica ſe-
ptem petitiōes ꝯtinent̄:
quaꝝ tn̄ q̄libȝ: et ip̄a ora-
tio eſt: q̄ppe eum petere nil fere
ſit aliud quā orare. Nihil enim
ꝓhibet catholicā orationē par-
tem eſſe catholice orōnis: quē-
admodū et ſupra de rhetorica
q̄ȝ oratiōe/ ſiue dialectica q̄ ꝓ-
poſitio dr̄: exempli cauſa/ mon-
ſtratū eſt: Has ergo ſeptē peti-
tiones/ q̄dam forte ſimplicio-
res vel maioris inq̄ſitionis la-
borē fugientes: eodē ordine q̄
a dn̄o poſite ſunt: ꝓcedere pu-
tant et ꝓſequēdas arbitrātur:
vt prima ſit diuini nois ſancti-
ficatio: ſcd̄a regni celeſtꝫ adue-
tus: ⁊ ſic de ceteris vſq̄ȝ ad finē
ſentiendū exiſtimāt. Alij ꝟo ſi-
ue acutiores ſiue reꝝ ip̄aꝝ dili-
genti⁹ ordinē intuētes/ rē quo-
dam ornant artificio: ⁊ ab illa
incipientes qua petim⁹ a malo
liberari: ꝯuerſo ordine vſq̄ȝ ad
nois ſctificationē/ ꝓſequēdo ꝑ-
uenīūt. Nos vtriſq̄ȝ morem ge-
rere cupiētes: tam hoꝝ quā il-
loꝝ ordine/ illas tractare cona-
bimur: lectorꝫ arbitrio relinquē-
tes/ hic ordo an ille potior an
verior ſit eſtimare. Septē etiā
dona ſpūſſancti q̄ ꝓpheta enu-
merat: et ſeptē virtutes que in
euangelio memorant̄: et ſepteȝ
beatitudines q̄ ipſis virtutib⁹
applicant̄: ſcḿ vtrūq̄ȝ ordinem
tēptabim⁹ coaptare. Inuocato
igitur eo q̄ nos orare voluit: et
formā orandi tradidit: de ipſa
quā docuit orōne/ prout ip̄e tri-
buerit diſſeram⁹. Primū ḡ cō-
ſiderari oportet: q̄nta gr̄arū a-
ctione dignuȝ eſt/ qd̄ verus ac
naturalis dei filī⁹/ nobis ꝑ na-
turā aſſumpti hoīs cōſangui-
ne⁹/ patrē ſuū cui vnicus erat ī
celis: cōmunē nobis facere di-
gnatus eſt in terris: nō inuidēſ
cuilibȝ noſtrū paterni regni he-
reditatē: n̄ quidē particulatim
diuidere/ ſȝ totā ſecū integralit̄
cōcedere poſſidendā. Voluit ḡ
nos ī orōne deū eo alloqui vo-
cabulo: q̄ illū ad pietatē facilli-
me ſciebat iflecti. Pat̄ inq̄t nr̄.

Capitulū quartum.

Patris autē appellatio/
diuerſis mōis in ſcrip-
turꝫ deo ſolet attribui.
Natura: creatiōe: gubernatio-
ne: bn̄ficij exhibitiōe: ꝓtectiōe:
adoptione. Natura deus pater
eſt vnius tm̄: videlicet vnigeni-
ti filij ſui: q̄ ab ipſo ante ſecula
genit⁹: ſicut ſemꝑ habuit p̄reȝ:
ita ſemper filius fuiſſe creden-
dus eſt. Atq̄ȝ ideo: ſic̄ ille pater
etern⁹: ita et hic eternus filius
veriſſime predicatur. De hac
igitur paternitate dicit idem fi-
lius in euangelio: Pater non Iohī. v.
iudicat quemq̄ȝ: ſed omne iudi-
cium dedit filio vt omnes ho-
norificēt filium ſic̄ honorificāt

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

patrē. Et alibi: Sicut pater ha
ibidem. bet vitā in ſemetipō: ſic dedit ⁊
filio habere vitā in ſemetipſo.
Et itē: Qui nō honorificat fili
ibidem um: nō honorificat patrē q̄ mi-
ſit illū. Creatione vero pater ē
omniū q̄ ſūt/ preter ipm̄ aucto
rem: tam viſibilium q̄ȝ inuiſibi-
liūȝ: quippe q̄ oīa de nihilo ꝓ
duxit in hoc eſſe qđ ſūt: ⁊ ideo
vniuerſa ex ipō cauſam ſue eſ-
ſentie origīalit̄ habuerūt: quē
admodū legitur in malachia:
Nunq̇d non vnus omniū pat̄:
Malach. 2. nunq̇d non vnus oīa creauit.
Unde et ꝓpter hāc creandi au-
ctoritatē omniū creatoꝝ pater
nō incōgrue dicit̄: eo videlicet
loquēdi modo/ quo q̇s eius rei
cuius ipē primus inuētor eſt/
vt poematis vel artificij/ pater
appellat̄. De hac igitur pater-
Eſa. 64. nitate loq̄bat̄ ad ipm̄ Eſaias
hoc modo: Et nunc dn̄e pater
noſter es/ ⁊ nos lutū: fictor nr̄/
et opa manuū tuaꝝ oēs nos.
Gubernatiōe q̄ȝ pater omniū
eſt: qm̄ oīa q̄ ab ipō cōdita ſūt:
ſm̄ inſitam ſibi naturā guber-
nat et regit. Unde et pater eo-
rum dici pōt: quēadmodū is q̄
domui preeſt ⁊ familiam regit:
vetuſto more paterfamilias ꝓ
eo qđ eſt familie pater appella
tur: Exemplo grecoꝝ/ q̄ ex no-
minatiuis id eſt puram haben
tibꝰ ante a/ genitiuū ī as enū-
ciāt. Unde ex eo qđ eſt ſophia:
genitiuo/ ſophias dicere ſolēt.
De hac gubernandi paternita
te/ ſic ait auguſtinꝰ: Nihil fit ī
terris qđ nō de illa magni pa-
triſfamilias diſpoſitiſſima do-
mo aut iubeat̄ aut ꝑmittatur.
Unde ⁊ alibi: Tua pater oīa
gubnas prudētia. Bn̄ficij exhi
bitione pater eſt tm̄ ſenſibiliū:
eoꝝ videlȝ q̄ vel intellectu/ vel
rōne/ vel ſenſu vti bn̄ficio poſ-
ſūt: q̇bꝰ ꝓ capacitate ſue natu-
re velut q̇dā indulgentiſſimus
pater beneficia ſue bonitatꝭ pa
terno largitur affectu. Angl'is
q̇ppe ceteriſq̄ȝ celeſtium virtu-
tum ordinibus ſanctiſq̄ȝ ani-
mabus iam corpore ſolutꝭ/ di
uine maieſtatis ſue preſentiam
exhibet: iuſtis autē adhuc ī car
ne poſitis/ neceſſaria preſentis
vite tribuit et gratiā ſuā eis in-
ſpirat: iniquis autē hoībus et
brutis animantibus tm̄ neceſ-
ſaria corporis adminiſtrat. Ex
hac ergo ꝓuidendi beniuolen-
tia/ omniū viuentiū pater no-
minatus: qđ eis in quātū pati-
tur vel natura vel meritū/ ſua
bn̄ficia nō deſinit exhibere. De
hac paternitate intelligitur il-
lud: Ut ſitis filij patris veſtri Math. 5.
qui in celis eſt: qui ſolē ſuum
oriri facit ſuꝑ bonos ⁊ malos:
et pluit ſuper iuſtos ⁊ iniuſtos.
Et alibi: Reſpicite volatilia ce Math. 6.
li que non ſerunt neq̄ȝ metunt
neq̄ȝ congregāt in horrea ⁊ pa
ter veſter celeſtis paſcit illa. Et
item: Nonne q̄nq̄ȝ paſſeres ve- Luce. 12.
neunt dipondio: et vnus ex il-
lis non eſt in obliuione coram

patre veſtro. Protectione pat
eſt omniuz iniuſte oppreſſoꝝ: q
eis tanq̃ pater filijs/ ⁊ cõpatia
tur affectu/ et paterna bonita-
Ps̃.67. te ſubueniat. Tale eſt qđ dici-
tur in pſalmo: Turbabuntur a
facie ei⁹ patris orphanoꝝ et iu
dicis viduarum. Inter eos q-
bus ꝓtegendo pater eſt: preci-
pue dicit̃ pater orphanorũ: vt
eos q̇ parentũ naturaliũ ſola-
tio p̃uati ſunt: ſpẽaliter regere
ac ꝓtegere intelligat̃. Adoptio
ne pater eſt tm̃ credentium: q̃s
de poteſtate diaboli erutos per
agnitionẽ veritatis vnigenito
⁊ naturali filio ĩ ſortẽ diuine he
Gala.4. reditatis velut pater adoptiu⁹
aſſociat. Unde ap̃lus: Miſit
deus filium ſuũ factũ ſub le-
ge: vt adoptionẽ filiorum reci-
Roma.8. peremus. Et itẽ: Nõ accepiſtis
ſpiritũ ſeruitutꝫ iterũ in timore:
ſꝫ accepiſtꝫ ſpiritũ adoptionis
filiorũ in q̇ clamam⁹ abba pa-
ter. Eſt autẽ adoptio ius ciui-
le: quo quis filium alienũ/ ſiue
ip̃e liberos habeat/ ſiue nõ h̃os:
in filiũ ſibi et ſortẽ hereditatis
aſſumit. Que adoptio naturã
eaten⁹ imitatur: vt nullus ali-
um optare poſſit/ niſi eum ple-
na pubertate precedat: id eſt
xviij. annis: tanto videlicet ſpa
cio/ vt poſſit eſſe pater eius ra
tione etatis. Adoptionis autẽ
due ſunt ſpecies: vna que di-
citur arrogatio: et altera q̇ no-
mine generis ſpecialiter ado-
ptio nuncupatur. Arrogatio ẽ:

qua quis cum a patre natura-
li emancipat⁹ eſt et ſui iuris ef-
fectus/ ſic optat in filiũ/ vt to-
tus tranſeat in poteſtatẽ adop
tantis. Adoptio autem eſt: qua
quis ſic adoptat̃ ab alio/ vt tñ
in poteſtate prioris patris eſſe
non deſinat. Hec diſtinctio in
his duob⁹ verſiculis breuiter
expreſſa eſt: Arrogo q̇ ſuus eſt:
et habet meus eſſe neceſſe. Pa
tris adopto ſuũ: nec patris de-
ſinit eſſe. Huic igit̃ bifarie di-
ſtinctioni: ſimile q̇ddam reperi
tur in adoptione ſpũali. Nam
quidã per fidem catholice veri
tatẽ ſic a deo patre adoptant̃:
vt đ potaſtate diaboli/ quẽ pri
us non ꝑ naturam ſed ꝑ culpã
patrem habuerãt erepti: toti in
poteſtatem dei traſferantur: et
cũ chriſto ius paterne heredita
tis accipiant. Hi vero ſunt: q̇
ſuſcepta fiđ/ diuina adiuti gra
tia pſeuerãt ad finẽ bonis ope
rib⁹ inſiſtunt: de qualibus ſcri
ptum eſt: Si ſemẽ abrahe eſtis Iohã.8.
ergo filij dei eſtꝫ. Quod ſi filij: Roma.8.
⁊ heredes: heredes q̇dem dei:
coheredes autẽ chriſti. Alij ve-
ro ſola fide adoptati: ſic tranſe
unt in filios adoptionis: vt in
eis prior pater diabolus patri-
am retineat poteſtatem: hi ſcilꝫ
q̇ ſolo fidei ſac̃mẽto ſignati ſt̃:
ſꝫ opa fidei/ pietatꝫ/ ac iuſticie
exercere ñ curãt: de q̇bꝫ pőt illđ
ĩtelligi: qđ de iudeis dictũ ẽ. Fi Ps̃.17.
lij alieni mẽtiti ſũt mihi ⁊c̃. i. hi
quos mihi ꝑ fidẽ adoptauerã:

ſn nequitia ꝑmanentes/ clau-
dicauerunt. Nec mirū eos q̇ in
poteſtate diaboli retinent̄ per
fidē ſolam in filios adoptiōis
poſſe transferre: cū ipſe pater eo
rum diabolꝰ et confiteat̄ et cre
dat: queadmodū in euangelio
Luce. 4. ſcriptum eſt: Exibant a multis
demonia/ clamātia quia tu es
filiꝰ dei/ etiam non ſinebat ea
loqui: q2 ſciebāt eū eſſe chriſtū.
Nota q2 plus eſt clamare q̄3 cō
fiteri ſimpliciter: plus ſcire q̄3
credere. Hac igitur ſpecie ad-
optiōis qualis q̇ adoptat/ totꝰ
tranſit in poteſtatē adoptant3:
hi qui et fidē habent et opera fi
dei/ filij dei facti ſunt: quare et
ipſe eadem adoptiōe non tam
ciuili q̄3 celeſti iure pater eorū
rectiſſime nominat̄. Et hi qui-
dem cōuenienter et vere ad ip-
ſum cōuerſi dicere poſſunt:

Capitulum quintū

Pater noſter: Ac ſi dicāt:
Pater vnigēiti filij tui
ꝓ naturam/ nr̄ ꝓ grām.
Pať oīm ꝓ creādi auctatē: nr̄
per recreandi pietatem. Pater
vniuerſoꝝ/ per gubernandi po
tentiā: noſter ꝓ ſaluandi clemē
tiam. Pater omniū viuentiu3
per beneficij collationē: noſter
per eterne vite repromiſſionē.
Pater oppreſſorū ꝓ diuine vir
tutis protectionem: noſter per
internam ſpūſſancti cōſolatio-
nem. Pater omniū credentiū
per ſacramenti perceptionem:
noſter ꝓ fidē et bonā oꝑatiōe3.

Capitulū ſextum.

Qui es in celis. Cū vbi
q̄3 totus ſit deuſ: tamē
in celis que pars totiꝰ
creature videtur excellentior
ob diuine maieſtatis reuerēti ā
frequētius eſſe perhibet̄. Sed
videndum eſt in quibꝰ celis: ⁊
qualiter eſſe credendus ſit. Nā
celi vel celorū appellatio plu-
rimas in ſcripturis habet ac-
ceptiones. Celum quippe vel
celi dicitur ſplendor et ſublimi
tas eterne diuinitatis. Celū vt Joh. 3.
ibi: Nemo aſcēdit in celum ni-
ſi qui deſcendit de celo filiꝰ ho Luce. 10.
minis qui eſt in celo. Celi vo/
vt illud: Gaudete q̇a noīa ve-
ſtra ſcripta ſunt in celis. Item
celū vel celi dicit̄ empyreū ce-
lum: qd̄ greci empyreon dicūt:
qd̄ ſtatim in ipa ſui creatiōe ſā-
ctis angelis repletū eſt: et in eo
celeſtiū virtutum ordines/ iu-
xta collatam ſibi grām a condi
tore diſtincti. Celū vt illud qd̄
dicit dominꝰ in euangelio: An Math. 18.
geli eorū in celo ſemper vident
facie3 patris: Celi vo vt alibi:
Nā virtutes celoꝝ mouebun Math. 24.
tur. Similiter celū vel celi dici
tur firmamentū/ qd̄ grece vra-
nos appellatur: qd̄ fecit deus
vt diuideret aquas ab aq̄s: ſicͭ
ſcriptū eſt in geneſi: Fecit deus Gen̄. 1.
firmamētū: ⁊ diuiſit aq̄s q̄ erāt
ſub firmamento ab his q̄ erāt
ſuꝑ firmamentū. Huic aūt fir-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

mamēto ſm philoſophos omnes ſtelle preter ſeptē planetas infixe ſunt: qđ ex eo probare ſe putant: qꝫ ſemp equalibꝫ ab inuicem interſtitijs cum ipſo firmamento rapiunť. Sed ꝛ ipſe moyſes huic ſententie philoſophoꝝ videť adſtipulari/cū dicit in geneſi: Fecit deus ſtellas ꝛ poſuit eas ī firmamēto. Hoc itaqꝫ firmamentū/nūc celū dicitur/vt ibi: Et vocauit deꝰ firmamentū celum. Nūc ꝟo celi: vt illud: Benedicite aque omnes q̄ ſup celos ſūt dño. Rurſum q̄ꝫ celū vel celi diciť ſpacium illud mūdi/qđ eſt a firmamento vſqꝫ ad lunarē globum: qđ a grecis ether noiať: in quo ſtelle ſeptē erratice: quas greci planetas vocāt/hoc ordine diſtincte ſūt: vt pma ꝛ prima firmamento ſit saturnꝰ: ſecunda iupiť: tertia mars: ſol ꝟo quarta: quinta venꝰ: ſexta mercurius: ſeptia ꝟo ſit luna. Que q̄nto ꝓpius accedunt ad firmamētū/tanto amplioꝛi circūferunť circulo: quanto aūt terre viciniores ſunt/tanto breuiorem vtroqꝫ motu/mūdano. ſ. ꝛ planetico circulū deſcribūt. Quapropť licet oīs eiuſdē celeritatis eſſe credanť: alie tñ celeriꝰ/alie ꝟo tardiꝰ peragunt orbes ſuos: adeo vt ſaturnus ſemel tm̄ in triginta annis: luna ꝟo ſingulis mēſibꝫ curſum ſuū pficiat. Hoc igiť mundi ſpaciū de quo loquimur: nūc celū ſcriptura vocat: vt ibi: Luna pfecta ineternū ꝛ teſtꝫ in celo fidelis. Nūc aūt celos: vt ſi q̄s dicat hoc mđ. Sol ꝛ luna laudate dñm de celis. i. de illa etherꝫ regiōe. Sed ꝛ illud ſpaciū qđ eſt a lunari circulo vſqꝫ ad terrā/aerem videlicet vētoſum et ꝓcelloſum: ſcriptura nūc celū nunc celos indifferenter appellat. Celū/vt ibi: Miluus in celo ɔgnouit tempꝰ ſuū. Celos/ vt illud in pſalmo: Aſcendunt vſqꝫ ad celos ꝛ deſcēdūt vſqꝫ ad abyſſum. i. ad aeris altitudinē/ꝛ marꝫ ꝓfunditatē. Sancta q̄ꝫ eccľia in ſinguľari forma vocis celū q̄nqꝫ nominať: vt illud in apocalypſi: Stelle celi ceciderūt: ꝛ celum receſſit q̄ſi liber inuolutꝰ. Pluraliť celi dicunť ſancti apľi: quale eſt illud in pſalmo: Celi enarrāt gloriā dei. Et item: Miſcđia edificabiť in celis. Amplius quoqꝫ celū ſctā queuis aīa: celi ꝟo q̄ꝫ plures ſimul nōnunq̄ꝫ ſolēt appellari. Cum em̄ dicat dñs p pphetā: Celum mihi ſedes eſt: ꝛ rurſum alibi ſcptū ſit: Sedes dei aīa iuſti: patet vtiqꝫ q̄ q̄libet ſancta aīa/celū: plures ꝟo vel oīs ſimul/etiā celi pluraliter poſſunt appellari: vt illud in pſalmo: Ad te leuaui oculoſ meos q̄ habitas in celis. i. ī aīabꝫ iuſtꝫ. Poſtq̄ꝫ ḡ ſacre ſcripture pagina tam multis rebꝫ vel ꝓprie/vľ typice/vľ moraliť celi celoꝝ ve nomen attribuit:

Margin notes: Gen̄. I (beside "cit in geneſi"); Daniel. 3. (beside "nes q̄ ſup celos"); Pš. 88. (beside "ptura vocat"); Hiere. 8. (beside "lat. Celū"); Pš. 106. (beside "vt illud in pſalmo: Aſcendunt"); Apocal. 6. (beside "lud in apocalypſi"); Pš. 18 (beside "in pſalmo: Celi enarrāt"); Pš. 88. (beside "dei. Et item"); Eſa. 66 (beside "phetā: Celum mihi"); Pš. 122 (beside "meos q̄ habitas")

ne ipa tam venuſti nois expers
remaneat/ ſe q̄ꝫ ipſam ſpūalit̄
eiſdē auſa eſt cenſere vocabul̄.
Celū quippe dicta eſt: vt ī pſal
Ps̄.103 mo: Extendēs celū ſicut pellē.
Ps̄.8. Nūc celi pluralit̄: vt illud: Ele
uata ē magnificētia tua ſuꝑ ce
loſ.i. ſuꝑ oēs ſcp̄turas: qꝛ gl'ia
chriſti ad quē loquit̄ ꝓpheta/
nullis pōt explicari ſcripturis.
Et merito q̄dem ſacre ſcriptu-
re ſeries celū aut celi nūcupat̄:
q̄ppe que nō ſolū diuinis p̄ce-
ptis/ ⁊ ſacris admonitiōibꝰ et
exemplis/ in modū celi/ velut
q̄dam ſtellaꝝ varietate celata
eſt: ſed etiā myſterioꝝ celeſtiuꝫ
nobis celat arcana. In his q̄
celis ⁊ ſi q̄ preter iſtos aliī repe
riunt̄: deū qui nuſq̄ꝫ abſens eſt
veracit̄ eſſe ꝯfitemur: Sꝫ q̄lit̄
in eis eſſe credendꝰ ſit: illud ſū-
mopꝫ querēdū eſt. Neqꝫ enī di
gnū ducimꝰ arbitrari/ creato-
rē ſic eſſe in creatis: quēadmo-
dū vna illarū in altera eſſe aut
cogitat̄ aut cernit̄.

Capitulū ſeptimum

SUnt igit̄ diuerſi ac dif-
ferentes modi/ q̄bꝰ ali
quid in aliquo eē a phi
loſophis/ ⁊ maxime peripate-
ticis deprenſum eſt. Eſt eñ ali
quid in aliquo localit̄.i. velut
cōtentū in cōtinente: vt vinum
in lagena. Et eſt aliq̄d in aliq̄
ꝑut accidēs ī ſubiecto: velut al
bedo in hoīe: qꝛ nec ſubiectū
abſqꝫ accidēte: nec accidens ni
ſi in ſubiecto eſſe pōt. Et eſt ali
quid in aliquo materialit̄.i. ve
lut materia ī materiato: ſiue il-
la in ipſo permaneat/ vt ferruꝫ
in gladio: ſiue a ſua proprieta-
te deficiat/ vt in pane/ farina ⁊
aqua. Eſt etiam aliquid in ali-
quo originaliter/ vt id qđ ab il
lo ducit originem: ſiue ſub ea-
dem ſpecie teneat̄/ vt filiꝰ ex pa
tre: qualiter nos oēs in lum-
bis adefuiſſe teſtat̄ auctoritaſ:
ſiue in aliam ſpeciē transferat̄/
vt pullus ex ouo/ gramen ex ſe
mine. Et eſt aliquid in aliquo
naturaliter/ vt elementū in ele
mentato: velut ignis vel aqua
in barba vel capillo. Amplius
eſt aūt aliquid in aliquo finali
ter/ vt beatitudo in bona vita/
victoria in bello: qm̄ illa bone
vite/ hec autē belli finis eſt. Et
eſt aliquid in aliquo cauſalit̄/
vt virtus in laude: qm̄ ex virtu
te laus ſequit̄. Preterea eſt ali
quid in aliquo tanq̄ꝫ genus in
ſpecie/ vt in homine aīal: qm̄
animalis appellatio rectiſſime
homini coaptat̄: omnis eñ ho
mo animal eſt. Et eſt aliquid ī
aliquo quaſi ſpecies in genere
velut homo ⁊ equus in anima
li: qm̄ ſub appellatione anima
lis tam hic q̄ꝫ ille continet̄. Eſt
quoqꝫ aliquid in aliquo tanq̄ꝫ
ſpecies ī indiuiduis/ vt homo
in ſocrate ⁊ platone: qm̄ vtriqꝫ
conuenit hominis appellatio:
vterqꝫ eñ hō eſt. Et eſt aliq̄d ī
aliq̄ ꝑut indiuidua ī ſpecie/ ve

lut in homie ſocrates ꝛ plato:
qm̄ vterqꝫ ſub hac ſpecie conti
netur. Rurſum eſt aliq̄d in ali
quo vt totū in partibus/ velut
homo in anima ꝛ corpe: qm̄ in
his duob totaliter homo ſub-
ſiſtit. Et eſt aliquid ī aliquo vt
partes in toto/ velut in homi-
ne anima ꝛ corpus: qm̄ ex his
tm̄ duob cōſtituit homo. Cū
ergo his omnib⁹ ꝛ forte pluri-
bus modis aliq̄d in aliquo eſſe
dicant philoſophi: deus nullo
iſtoꝝ omniū/ vel in celis/ vl' in
re aliqua eſſe credēd⁹ eſt. Neqꝫ
eīm alicubi eſt vt cōtentū in cō
tinente: qm̄ ipſe oīa cōtinet/
ꝛ cōtinet a nullo. Nec rurſum
vt accidens in ſubiecto: qm̄ ip
ſe accidens nō eſt/ ſed ineffabi
lis nature pura ꝛ ſimplex eſſen
tia. Sꝫ neqꝫ vt materia in ma-
teriato: qm̄ ipſe omniū rerū eſt
artifex/ ita vt nullius materia.
De ceteris quoqꝫ niſi ꝓlixitatē
fugerem⁹/ ſimilia conijci poſ-
ſent: ex quibus deū nullo pre-
dictorū modo/ vel in celis eſſe
vel in aliqua creatura/ facilli-
me ꝓbaret. Uerūtamen vt ali-
quid de tanta re preſumat/ cō
ueniēt vt arbitror dici pōt: de
um quidē in ſeipſo ꝓpria virtu
te ſubnixū eſſe atqꝫ ſubſiſtere:
in angelis aūt celeſtib et ſan-
ctis animab iam corpore exu-
tis/ ꝑ preſentē diuine maieſta-
tis gloriā: in his vero ſanctis q̄
adhuc in carne poſiti ſunt/ per
inhabitantē gratiam: in reliq̄s
omnibus per eſſentiā/ potenti-
am atqꝫ p̄ſentiam.

Prima petitio d' ſanctificatiōe nois: Capl'm. viij

Sanctificet nomen tuū. Premiſſa inuocatione patris/ quā filius ipſe monſtrauit: q̄ nouerat patris affectū: quibus videlicet ꝟbis ad exaudiendū facillime moueret: primo ſeptem petitiones dn̄ice orationis/ eodē ordine q̄ ab ipſo poſite ſunt/ exequi ſtudeamus. Sanctificet inq̄t nomen tuū. Prima petitio eſt de ſanctificatione nois: ꝛ ideo qd̄ ſit hoc nomen/ q̄liter ve ſanctificari valeat: curem⁹ inſpicere.

Capitulum nonum.

Nomen igit patris/ ſiue deus ſiue pater dicat: bifariam diſtingui poteſt. Aut eīm in ſola voce conſiſtit: aut in re tm̄. Uocale nomē eſt/ qd̄ tm̄ in ſono vocis poſitū eſt: ꝛ ex ſonis elementarib cōpactū proferri poteſt/ ꝛ ſignis viſibilib rep̄ſentari: vt hec vox deus/ q̄ adeo in ſola vocis ꝓlatione poſita intelligit/ vt vno tempe in ore diuerſoꝝ hominū ꝛ diuerſis in locis audiat. Nomen aūt reale nil aliud eſt q̄ꝫ ipſa res: id eſt gloria diuīe maieſtatis: quemadmodū aliquis magni nominis dicit/ nō q nomen eius plurib⁹ litteris abundet: ſed q2 ipē magne eſt auctoritatis ꝛ fame. Et nomen qui-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dem vocis: ſicut ab homine in
uentū eſt: ita ab homine diffini
ri poteſt: vt dicatᷣ vox ſignifica
tiua ad placitū: cuiꝰ partes ni-
hil extra ſignificant. Nomē au
tem reale nec ab homine eſt in-
uentū/ nec ab homine pōt diffi
niri: niſi forte quis ita diffiniat
eſſe rem quādā pro ſui magni-
tudine indiffinibilē/ adeo purā
⁊ ſimplicem: vt nulle eius par-
tes vel accidentia valeant re-
periri. Amplius aūt vocale no
men/ qm̄ in hoīm arbitrio poſi
tum eſt: ſm diuerſa linguaruꝫ
idiomata variatᷣ. Unde pro eo
qđ latine dicitᷣ deus: hebrei q̇-
dem hel: greci aūt theos dicere
ſolent. Similiter ꝓ eo qđ apđ
nos eſt pater: hebreis ab: grecꝫ
vero pater in vſu eſt. Nomē au
tem reale qꝛ nō in hominis ar-
bitrio/ ſed in natura deitatꝫ vl'
potius ipſa deitas eſt: nulla ra
tione variatᷣ/ ſed ſuapte natu-
ra ⁊ ꝓpria ſtabilitate firmū per-
manet ⁊ incorruptū: ſicut ſcri-
ptum eſt: Et nomē eius ineter-
nū permanet. Hoc vtiqꝫ eſt no
men illud: de q̄ dicit ſaluator:
Johā.17. Pater manifeſtaui nomen tu-
um hominibꝫ quos dediſti mi-
hi de mundo. Nā ſi de voce no
minis hoc diceretᷣ: q̇d magnū
foret tanto doctori nomen dei
qđ in illa lingua vix trium lit-
terarū vel potius duarū eſt: id
eſt hel/ hoībꝫ q̄s de toto mūdo
elegerat manifeſtaſſe. Sꝫ erat
aliud nomē magnū valde ⁊ im
menſum: qđ nemo docere pote
rat p̄ter ipm̄: nemo tunc intelli
gere idoneus erat p̄ter illos: il
lud vtiqꝫ nomen/ de quo dicit
pſalmiſta: Sit nomē dn̄i bn̄di Ps.112.
ctū: ex hoc nūc ⁊ vſqꝫ in ſeculū.
Hoc eſt illđ nomē: qđ lauda-
bāt tres pueri in fornace dicen
tes: Bn̄dictū nomē glīe tue qđ Daniel.3.
eſt ſctm̄. In iſrl' inq̇t magnum Ps.75.
nomē eiꝰ. Nō vtiqꝫ illud mono
ſyllabū/ ſiue diagrāmatō hel/
q̄ vix vllū vl' minꝰ vl' breuiꝰ eē
pōt: ſꝫ illud qđ eſt ſup oīe no-
mē: qđ noīatᷣ in celo ⁊ in t̄ra: q̄
mundꝰ regitᷣ vniuerſus: qđ an
gel' hoībuſqꝫ timēdū eſt: qđ ip-
ſa etiā tartara cōtremiſcūt. Il-
lud ſiq̇dē nomē ī iſrl' magnū ē:
qꝛ apud eos q̇ ꝑ cōtēplationē
diuine celſitudis glīam vidēt
⁊ intelligūt. Hoc eīn vtcunqꝫ
iſrl': interp̄tatᷣ eterne diuinitatꝫ
nomē et magnū ⁊ immenſū et
oīno ineffabile. Hoc eſt illđ no
men qđ opatᷣ in ſacramentꝫ ec-
cleſie: in q̄ iuſſit dn̄s apl'os ba-
ptizare dicēs: Baptizātes eos Matth.28.
in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti.
In noīe dixit/ nō in noībꝫ: qꝛ li
cet tria ſint pſonaꝝ vocabula:
id ē pr̄/ ⁊ filiꝰ/ ⁊ ſpūſſctūs: vnū
tm̄ ē nomē in rei natura. i. vna
maieſtas: vna v̄tus: vna ſubli
mitas. Hoc igitᷣ vtcūqꝫ nomē
q̄litᷣ ſcificari poſſit: qđ dn̄s orā
dum eſſe monebat, put ipſe do
cuerit/ ſtudeamus inquirere.
Ante ſaluatoris aduētū/ cum
notus tm̄ eſſet in iudea deus: ⁊ Ps.75.

in illa paucissimis: gẽtes autẽ
oĩes ꝑ circuitũ non habentes
veri dei noticiã/ligna colerent
⁊ lapides: hoc nomẽ vocale qḋ
ẽ deꝰ/q̃ſi vile et ꝓphanũ erat:
quippe qḋ nõ ſolũ in puris ho
minibꝫ/ vtpote ioui/marti/ ac
mercurio: ſed etiã lapidibꝰ ⁊ li-
gnis: amplius aũt ipis q̃ȝ de-
monibus conueniret. At vero
poſtq̃ȝ ſaluator p̄mꝰ/ ⁊ poſt ip-
ſum apl'i p̄dicare ceperunt vnũ
eſſe tm̄ cui h̄ nomẽ ſingl'ariter
deberet ſacribi: tunc nomen il-
lud in cordibus audientiũ ſan
ctificari cepit: ⁊ ſctm̄ ⁊ ſolo deo
dignũ iudicari. Tunc em̄ illud
legis p̄ceptũ qḋ apud iudeos
Deut. 6. fere oblitteratũ erat: Audi iſrl'
deus tuꝰ deus vnus eſt: ipſis
etiã gẽtibꝫ innotuit: ac ꝑ h̄ mul
titudo deoꝝ reprobata ẽ. Qḋ
quia tp̄e ⁊ officio apl'oꝝ futuꝝ
erat: ideo p̄mũ de ſctificatione
nominis poſtulanda illos dñs
inſtruebat. Similiter et illud
reale nomen/ qḋ non aliud eſt
q̃ȝ ip̄a natura deitatis / anteq̃ȝ
homines ꝑ fidem agnoſcerẽt/
paucissimis ſanctum erat: non
quia non ſanctuȝ eſſe poterat:
ſed quia nec eſſe putabatur. At
vero p̄dicãte chriſto/ et poſt ip-
ſum apl'is/ cũ homines vnum
et verũ deum et credere et cõfi-
teri certatim inciperẽt: hoc no-
men ſanctificatũ eſt: non quia
ſanctũ eſſe cepit: ſȝ q̃a ſctm̄ eſſe
innotuit. Iã em̄ et antea de eo
Ps. 110. dẽ noĩe dixerat pſalmiſta: Sã-
ctum ⁊ terribile nomẽ eius. Et
alibi: Benedic aĩa mea in dño: Ps. 102.
et om̄ia q̃ intra me ſunt nomi-
ni ſancto eius. De hac ſanctifi
catione noĩs dñs loquitur per
ꝓphetã dicẽs: Dum ſanctifica-
tus fuero in vobis. Qḋ quidẽ Ezech. 36.
tũc impletũ eſt/ qñ p̄dicantibꝰ
apl'is/ vocale nomen qḋ prius
blaſphemabat̃ i gentibꝫ/ ob re-
uerentiã vnius dei in honoreȝ
et gl'iam receptũ eſt: et reale no
mẽ/ id eſt ip̄a deitatis eſſentia
que priꝰ nec eſſe putabat̃: con-
uerſis ad fidem gentibꝫ et eſſe
et ſanctiſſimũ eſſe deprenſum
eſt. Poteſt etiã patni nominis
appellatiõe vnigenitꝰ dei filiꝰ
non incõgrue deſignari: ꝑ cuiꝰ
p̄ſentiam et predicationẽ cele-
ſtis pater mũdo innotuit: quẽ-
admodũ aliq̃s ante ignotꝰ/ ex
hibitione ſui noĩs noteſcere ſo
let. Qḋ quidẽ tunc agebat̃/ cũ
dñs in euangelio diceret: Pa-
ter clarifica filium tuũ vt et fi
lius tuus clarificet te. Clarifi- Joh. 17.
cato em̄ filio ꝑ gl'iam reſurre-
ctiõis: etiã ip̄e pater mũdo cla
rificatus innotuit. De hoc no-
mine ſic ait ꝓpha: Ecce nomen
dñi venit de longinquo et cla. Esa. 30.
eiꝰ. re. o. ter. De longinquo ve-
nit filiꝰ dei: quia de celo in ter-
ram/ nõ mutatione loci: ſed in
carnatiõe verbi. De lõginquo
venit: quia de diuina natura
in humanam: non illam relin-
quẽdo/ ſed iſtã aſſumẽdo: nõ
depoſitione virtutis/ ſȝ ſuſce-

ꝑtione noſtre infirmitatis. De
hoc noīe dicebat dn̄s ꝑ ezechie
Ezech. 36. lem ꝓphetā. Sanctificabo no-
mē meū magnū: vt ſciāt om-
nes q2 ego dn̄s. Hoc itaq3 no-
men tunc ſc̄tificatū eſt: qn̄ dn̄o
moriente ac reſurgēte/ ⁊ ad ce
los aſcendēte/ diuina virtus ꝗ
prius in ipſo tanq3 mortali ho
mine latitabat: ꝑ quā hec om-
nia fieri potuerūt: magna ⁊ in-
effabil' ⁊ om̄i ſanctitate digna
cepit eſtimari. De hac ſc̄tifica-
tiōe paterni noīs .i. ſuij̄pi⁹: age
bat ſaluator/ cum de diſcipul'
ſuis alijſq3 ꝗ ꝑ illos credituri
erāt in ip̄m/ ita loqueret' ad pa
Johā. 17. trem: Et ꝓ eis ſanctifico meip-
ſum: vt ſint ⁊ ipſi ſanctificati ī
veritate. Fit autē hec noīs ſan-
ctificatio ꝑ ſpiritū timoris quē
Eſaias: q2 de illo agebat ꝗ de
celis ad terrā erat deſcenſurus
inter ſpūalia dona nouiſſimu3
collocauit: a ſpiritu ſapiētie in
cipiens: ⁊ ad illum vſq3 ꝑ me-
dia quinq3 deſcendēs hoc mō:
Eſa. xi. Requieſcet ſuꝑ eum ſpūs dn̄i:
ſpiritus ſapiētie ⁊ intellectus:
ſpūs conſilij ⁊ fortitudinis: ſpi
ritus ſcientie ⁊ pietatis: ⁊ reple
bit eum ſpiritus timoris domi
ni. Homini ꝗ̄o de terra ad ce-
lum redire cupienti/ idem ſpiri
tus timoris primo oīm neceſſa
rius eſt: vt ꝑ eum humiliat⁹ ad
altiora gratiarū dona gradatī
aſcēdat: eundo videlicet de vir
Pſ. 83. tute in ꝟtutē: vt videat' de⁹ deo
rū in ſyon. Per hūc igit' ſpiritū
timoris/ ſalubriter humiliat⁹ ē
homo/ ⁊ virtutem humilitatis
adept⁹/ ac ſeſe dn̄o ſubijciens:
nomen illud ſanctū ⁊ gl'ioſum
admirari cepit ⁊ colere/ dicēs
pariter cū pſalmiſta: Dn̄e dn̄s Pſ. 8.
noſter: q̄3 admirabile eſt nomen
tuum in vniuerſa terra. Vn̄ et
huic prime virtuti humilitatis/
que nō aliud q̄3 pauꝑtas ſpūa
lis eſt/ ne fruſtra currere videa
tur/ regnū celoꝝ ꝓmittit': dicē-
te in euangelio ſaluatore: Bea Matth. 5.
ti pauperes ſpū qm̄ ipſoꝝ eſt re
gnū celorū. Et merito quidem
hoc: vt qui in hac vita ſponta-
nea humilitate diuine ſeruitu-
ti ſeſe ſubijciunt'/ in regno eter
nitatis cū ipō glorient'.

Secunda petitio de aduentu regni. Caplm̄. x.

Aduenīat regnū tuum.
Secūda petitio eſt de
aduentu regni illi⁹: cu
ius ſanctificato noīe/ tam glo
rioſa ⁊ clara ꝑcurrit opinio. Et
pulchro quidē hoc ordine ita
digeſtū eſt: quēadmodū hi qui
regem nō habēt magnū quen-
dā virū cui⁹ famoſa eſt ⁊ clara
auctoritas/ regē ſe habere deſi
derant ⁊ dicūt: Veniat ille quē
nobis talē fama vulgauit: ve-
niat ⁊ regnet ſuꝑ nos. Sed qd̄
ſit hoc regnū cui⁹ aduentū tan
topere poſtulari oportet: opepre
cium eſt intueri. Neq3 eīm deus
rex noſter an̄ ſecula vno tm̄ re-
gno ꝯtentus eſt: pluribꝫ regnis

dominat᷑. Regnat q̇ppe in cele
ſti gloria: regnat in omni crea-
tura: regnat in eccleſia: regnat
in qualibet aīa ſctā. Regnat
in primo regno per p̄ſentē atq̃
cōſpicuā ſue maieſtatis glori-
am: q̄ celeſtes angelos ac bea-
tos ſpirit⁹ letificat/ ⁊ paſcit et
ſaciat. Regnat in ſecundo p̱ in
circū̄ſcriptā diuine virtutꝫ p̄n̄-
tiā: q̄ oīa q̄ ab ipſo condita ſūt
⁊ regit ⁊ cōtinet ⁊ ſeruat. Re-
gnat in tertio per ineffabilē ſue
pietatꝫ clementiā: qua eos qui
per infidelitatē ab ipſo receſſe-
rant/ ⁊ vocat ⁊ colligit ⁊ pur-
gat. Regnat in quarto per in-
habitantem ſue bonitatis gra
tiam: qua ſanctā aīam ⁊ fouet
⁊ inſtruit ⁊ ſaluat. Primū re-
gnū eſt maieſtatis ⁊ gl'ie: ſecun
dū virtutis ⁊ potentie: tertium
pietatis ⁊ clementie: quartum
benignitatis ⁊ gratie. Horum
omniū deo q̇dem cui oīa pre
ſentia ſunt/ nullū aduenire po
teſt: cui nihil vel aduentitiū vl'
recens eſt: q̄ ſicut nihil hꝫ amiſ
ſibile/ ita nihil recipit acceſſibi
le. Licet eñ nihil ſit deo coeter
num: tñ q̄ꝛ nihil vnq̃ ignorare
potuit: ⁊ oīa ſemp̱ in eius p̄-
ſentia fuerunt: etiā ea que ex tē
pore eſſe ceperūt/ ſemp̱ ei p̄ſen
tia quodāmodo aſtiterūt. Re-
gnauit ergo de⁹ ab etno in glo
ria celeſti. i. in ſeipſo: etiā anq̃
eſſet creatura quā ſui regni poſ
ſet habere p̄cipē. Regnauit ⁊
in oībus creaturis: q̄ꝛ cū non-
dū eſſet in rerū natura: iam ta-
men ei ſubiecte erant in eius p̄
ſcientia. Regnauit in eccleſia:
quia licet eam nōdum collegiſ
ſet per miſericordiā: iam tamē
in ſua eternitate p̄uidebat col-
ligendā. Regnauit ⁊ in ſanctꝫ
animabꝫ: quia licet nondū eas
ſaluaſſet per gratiā: iam tamē
certiſſime ſcriptas habebat ad
vitam. Uides ergo q̄ꝛ nullum
horū regnorū deo vl' potuit vl'
poteſt aduenire: ⁊ ideo iſte re-
gni aduent⁹ nō ei ſed nobis op
tandus atq̃ poſtulād⁹ eſt. Ad-
uenit eñ nobis regnū eternita
tis: cum nobis ad illa perueni
re cōtigerit. Aduenit creature
regnū creatoris: cum ei eſſe in-
cipienti feliciter accidit talē ha
bere creatorem ⁊ dominū. Ad
uenit eccleſie regnum dei: cum
ei ſalubriter accidit/ de regno
diaboli in regnū eius p̱ fidē ca-
tholicā tranſmigrare. Aduenit
ſancte anime regnū diuī: cum
ipſe per inhabitantem gratiā
eam ſolari ceperit ⁊ fouere. Et
primū quidē regnū pre ceteris
omnibꝫ optandū atq̃ petendū
eſt: quaſi fructus ⁊ premium ⁊
finis alioꝝ. Sed ſm hāc prio-
ris ordinis expoſitionē/ de re-
gno eccleſie hec accipienda ſūt
cuius aduentus eo tempe̱ quo
domin⁹ iſta loquebat᷑ optand⁹
et omni precum inſtantia flagi
tandus erat: queadmodū apo
ſtoli tempore primitiue eccleſie
aſſidue vacabant orationi/ ſi-

cut legiť in actib⁹ apoſtoloꝝ:
Act.1. Et erant inquit vnanimiť pſe-
uerantes in oratione dei: vide
licet ꝓ ipſius eccleſie profectu.
Nam regnū eius in creaturis
omnib⁹ quidē gratū atq; iocū-
dū eſſe debet: optari tamen aut
poſtulari ſupfluū eſt: quia ſiue
volentib⁹ nobis/ ſiue nolenti-
bus auctor vniuerſoꝝ in reb⁹
quas condidit dominať et re-
Hester.13. gnat/ ſicut ſcriptū eſt: In volū
tate tua dn̄e vniuerſa ſunt po-
ſita/ ꝛ nō eſt qui poſſit reſiſtere
voluntati tue: tu eī feciſti om
nia: domin⁹ vniuerſoꝝ tu es.
De regno autem eccleſie qđ eo
tempe recens erat: ꝛ in paucis
ceperat coaleſcere: ꝛ tunc qui-
dē vt creſceret aut ꝓficeret: ve
luti quidā bone frugis ꝓuen-
tus/ diſcipulos orare oportet:
ꝛ quibuſq; quottidie fidelibus
vſq; ad finē ſeculi/ vt pſeueret
ꝛ vigeat optandū eſt. Nam q-
cunq; per fidem ſm̄ tempoꝝ
ſucceſſiōes regno incorporan-
tur eccleſie: eis vt iam diximus:
hoc regnū credim⁹ aduenire.
Sed ꝛ de regno eius in ſanctꝭ
animab⁹/ idem fere dici poteſt:
cū nil aliud ſit eccleſia niſi ſan
ctarū collectio animarū: vt qđ
de illa colligitur in ſumma: de
iſtis intellectū accipiať in ſin-
gulis. Fit autē iſte regni aduē-
tus per ſpiritū pietatis: quan-
do anima ſpirituſancto affla-
ta/ ac per hoc pia ꝛ mitꝭ effecta
regnanti deo ſe ſponte ſubijciť
qđ ſumma pietas eſt: ſicut ecō-
trario eum a ſe repellere crude
le ꝛ impiū: ſicut fecerant illi de
quib⁹ idem domin⁹ dicit: Abie- 1.Regꝭ.6.
cerunt me/ ne regnem ſup eos.
Huic virtuti pietatis ꝓmittiť
poſſeſſio terre: cum dn̄s dicit:
Beati mites: qm̄ ipſi poſſide- Matth.5
bunt terrā. Nō hanc vtiq; pre-
ſentem/ in qua crudeles ꝛ im-
pij maxime dominanť: ſed illā
de qua dicit pſalmiſta: Credo Ps.26
videre bona dn̄i in terra viuen
tiū. Et nota hoc ſatis morali-
ter dictum eſſe: quēadmodū ſo
lent reges his qui ſponte eoꝝ
ſubijciunť ditioni/ terrā trade-
re poſſidendā: quā ſupbis atq;
rebellib⁹ extorquent.

Tertia petitio vt fi- at voluntas dei. Capl'm .xj.

Fiat volūtas tua ꝛc̄. Ad
uentū regni ſequiť regie
volūtatis executio: quia
valde neceſſariū eſt/ vt quē ti-
bi regem elegerꝭ/ eius ſtudeas
adimplere voluntatē. Nam q-
cunq; regnantis ſup ſe volun-
tati refragať: nō mō de humili
tate gratiam nō acquirit: verū
etiam de cōtumacia ſuppliciū
ꝓmereť. Nam ſicut ſcriptū eſt: Luce.12.
ſeruus ſciēs volūtatē dn̄i ſui ꝛ
nō faciēs/ plagꝭ vapulabit mł
tis. Que aūt ſit hec patrꝭ volū
tas quā nos fieri poſtulamus:
illud inſpicere cōmodū eſt. Vo
luntas eīm dei diuerſis modis
accipiť. Diciť quandoq; volū-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tas ⁊ beneplacitū eius eterna
diſpoſitio/qua bona tm̄ diſpo
nit ⁊ ordinat:de qua dicit apo
Roma.12. ſtol⁹: Voluntas dei bona ⁊ be
neplacens ⁊ pfecta. Bona: q̄ꝛ
deus ea nō vult.i. nō diſponit
niſi bona ⁊ bene. Beneplacēs:
his qui eam intelligunt/vl' cu
ius eū nunq̄ꝫ peniteat. Perfe-
cta.i.bonoꝝ oīm collectiōe cō
ſummata. Dicit̄ etiā voluntas
dei ei⁹ pmiſſio/q̄ mala tm̄ fieri
pmittit ⁊ tolerat:nō q̄ꝛ de volū
tate eius ſit vt fiant mala:ſꝫ q̄ꝛ
cum poſſit phibere nec tn̄ phi-
beat/videt̄ quibuſdā volendo
malis pbere cōſenſum. Sed ⁊
voluntas ei⁹ dicit̄ cōſiliū aut p̄
ceptū/p eo q̄ ſignū volūtatis
eius eſt:q̄ꝛ p illud ſe aliq̄d fieri
vl' nō fieri velle ſignificat. Ope
ratio q̄ꝫ dei voluntas ei⁹ appel
lari ſolet:qm̄ deus q̄ cogi non
pōt/ nihil operat̄ niſi volens :
cui nō eſt aliud velle ⁊ aliō ope
Pſ.1:4. rari/ſicut ſcriptū eſt: Om̄ia q̄-
cunq̄ꝫ voluit dn̄s fecit in celo ⁊
in terra. Prima voluntas effi-
ciens eſt cauſa bonoꝝ omniū/
que vel de⁹ ipſe facit/vel alius
ipſo auctore. Secunda ē ſpon
tanea ⁊ iuſta pmiſſio oīm ma-
loꝝ/q̄ vel diabolus ipſe facit
vel ali⁹ ipō auctore. Queeūq̄ꝫ
igit̄ deus vel ꝓpria bonitate fa
cit:vel p gratiā ſuā ab aliīs fie
ri concedit̄/vel ſm̄ ſuā equita-
tem iuſte decernit:om̄ia hec de
prima dei voluntate ꝓcedunt
veluti eſt rerū creatio: generis

humani redemptio/ temporaliū
ſeu ſpūaliū bonoꝝ collatio/p̄-
mioꝝ atq̄ꝫ penaꝝ iuſta retribu
tio. Que aūt diabolus vl' ipſe
facit/vel alios vt faciāt impel
lit:om̄ia ad ſecundā ptinēt vo
luntatē:vtpote pma angeli vl'
hoīs p̄uaricatio:diaboli puer-
ſa ⁊ indefeſſa ſuggeſtio:homi-
nis in conſenſu praua delecta-
tio:in actu mali opis admini-
ſtratio. Que omnia idcirco ad
dei voluntatē dicunt̄ ptinere/
nō q̄ꝛ de⁹ ea velit/ſed q̄ꝛ pmit-
tit:qm̄ iuxta vſū hoīm velle vi
det̄ is qui cū poſſit phibere nō
phibet. Voluntas ergo dei effi
ciēs tm̄ (vt diximꝰ) de bonis ē:
pmittēs vo tm̄ de malis:q̄ꝫuis
⁊ ipſa pmiſſio/qn̄q̄ꝫ ſolius cul
pe eſt:qn̄q̄ꝫ ſoli⁹ pene:qn̄q̄ꝫ aūt
culpe ſimul ⁊ pene. Cum ei de
us (vt ſcriptū eſt) pmittit regna
re hypocritā/culpe tm̄ eſt illa p Job.34.
miſſio:qm̄ regnanti hypocrite
culpa eſt/ ⁊ pena nō eſt. Cū vo
pmiſit paulum ſtimulo carnis 2.Corin.12.
ſue colaphizari/ſolā penā pmi
ſit ⁊ nō culpā:qm̄ in illa tēpta-
tiōe pena fuit ⁊ culpa nō fuit.
Cum aūt pmiſit iudā ſeipſū la Matth.27.
queo ſuffocare/vtrūq̄ꝫ pmiſit:
qm̄ illud iude ſuſpendiū culpa
ſimul ⁊ pena fuit. Sꝫ culpa q̄
vitio nō caret pmiſſiōe vtitur:
pena vo q̄ meritū parit vl' cul-
pā punit ab eterna poti⁹ dei di
ſpoſitiōe deſcendit. Voluntas
igit̄ dei/vt iam ſepe dictum eſt:
aut efficiens eſt/ ⁊ tm̄ bonis p-

ſiat originẽ: aut ꝑmittẽs ⁊ ma-
la nõ ꝓhibet ꝑpetrari. Conſili-
um autẽ ſeu p̄ceptũ/ eſſentiali-
ter quidẽ nec bonis nec malis
cauſa eſt: ſꝫ ob hoc tm̄ dei volũ
tas dicit̄: qꝛ qḋ deꝰ iubet/ aut
cõſulit: id eũ velle p̄ſumimus.
Repimus tñ deũ ⁊ p̄cepiſſe qḋ
Gen.22. fieri nõ volebat/ vt abrahe de
filio imolando: et p̄cepiſſe non
fieri qḋ tñ fieri volebat/ veluti
de his q̄bus ꝓhibuit ne publi-
Math.9. carent miraculũ eius: illi vero
abeuntes diffamauerũt eũ per
vniuerſam regionẽ. De volun-
tate dei que dicitur eiꝰ opatio/
dicit augꝰ: qꝛ nihil fit qḋ deus
non velit: vel ſinẽdo vt fiat: vl'
ip̄e faciendo. Uides q̄a eũ vel-
le dixit/ tam ſinendo ꝙ̄ facien-
do: quare volũtas eiꝰ eſt tã eiꝰ
ꝑmiſſio ꝙ̄ opatio. Hec eſt illa
voluntas quã iplorabat lepro
Matth.8 ſus cũ diceret: Dñe ſi vis poteſ
me mũdare: In voluntate dñi
ſciebat eſſe opationẽ. Cũ ergo
tot modꝫ dicat̄ volũtas dei/ id
eſt bñplacitũ eiꝰ/ aut ꝑmiſſio/
ſiue conſiliũ/ aut p̄ceptum/ vel
etiã opatio: bñplacitũ eius vt
fiat/ orare nullomodo neceſſe
eſt: qm̄ illḋ ſp vl' a nob vl' ĩ no-
bis ineuitabilit̄ adĩplet̄. Fru-
ſtra igit̄ peteret̄ vt fieret qḋ ne
fiat omnino ĩpediri nõ põt. Per
miſſio ꝗ̄ꝫ eius vt in nobis im-
pleatur/ orãdũ nõ eſt: qm̄ hoc
nil aliud eſſet niſi eũ rogare vt
ip̄o ꝑmittente malũ aliqḋ face
remꝰ. Illa quoqꝫ dei voluntas
q̄ dicit̄ eius opatio vt fiat ro-
gandũ nõ eſt: cũ et inter hoies
id qḋ iam eſt ĩ ope quo minus
fiat mutari non poſſit. Volun
tas em̄ dei nõ prius dicit̄ opa-
tio/ quã ceperit opis effectu ad
ĩpleri. De ꝯſilio ãt aut p̄cepto:
q̄ꝝ alteꝝ neccitatꝫ ẽ: alteꝝ ṽo ĩ
voluntate cõſiſtit: ſũma deuo al's neceſſitate.
tione pater celeſtꝫ orãdꝰ eſt: q̄ti
nus eius opilãte gratia/ vel il-
lud neceſſario/ vel iſtud volun
tarie: vtrũqꝫ aũt feliciter in no-
bis impleatur. Hec nimirũ eſt
illa volũtas quã fieri poſtula-
mus dicẽtes: Fiat volũtas tua Math.6.
ſicut in celo et in terra: nõ ꝙ in
regno eternitatis cõſiliũ ſit aut
p̄ceptũ/ vbi nihil deeſt qḋ vl' iu-
beri vel ſuaderi oporteat: ſꝫ ſic
ibi om̄ia diuine conſonãt volũ
tati: ita ⁊ hic vel ꝯſilia eiꝰ ꝑ ple
nam virtutũ ꝑfectionẽ/ vl' p̄ce
pta ſaltem ꝑ cõmunẽ iuſticiã in
nobis adimpleãt̄. Hec dei vo-
luntas implet̄ ꝑ ſpiritũ ſcientie
q̄ de terrenis eſt: quẽ cũ accepe
rit homo/ cõſiderãs ĩ his tẽpo-
ralibus et tranſitorijs nullã eſ
ſe beatitudinẽ: dolenſqꝫ ſe dece
ptũ qḋ ĩ eiſ aliqñ ſpem habuit:
cõuertit̄ ad faciẽda p̄cepta dei
ſiue ꝯſilia: q̄ cum fecerit homo Ezech.20.
viuet in eis: ⁊ ab ip̄o p̄mia eter
nitatis accipiet. Unde duplici
dolore ꝑmotꝰ/ totus reſoluit̄ ĩ
luctũ ⁊ lachrimas: tum qꝛ hec
tempalia inutiliter ſecutus eſt:
tũ qꝛ illi ſeruire a q̄ vera p̄mia
ſperanda ſũt tandiu detracta-

uit. Huic aũt luctui ꝓmittitur
eťna ꝯſolatio/ dicẽte ſaluato-
Math. 5. re: Beati q̇ lugẽt: qm̃ ipi ꝯſola
Apocal. xi. bunť. Tũc ꝓculdubio qñ abſ-
terget deꝰ omnẽ lachrymã ab
ocl'is ſanctoꝝ ſuorũ: ⁊ iam nõ
erit amplius neq̄ luctꝰ neq̄ do
lor: qm̃ ꝑora trãſierũt. Aliter
Math. 6. q̄ꝫ dici põt: Fiat volũtas tua ſi
cut ĩ celo ⁊ in terra: id ẽ ſic an-
geli natiõe celeſtes: ita ⁊ hoĩes
de terra cõpoſiti/ tue ſãctiſſime
obtemperẽt voluntati. Tertio
q̄ꝫ modo: Fiat volũtas tua ſic
in celo ⁊ in terra .i. tam in aĩa
q̄ natura celeſtis eſt: q̄ꝫ in cor-
pore de terra cõcreto: nihil tue
voluntati repiať ꝯtrariũ. Qđ
vt fieri poſſit: neceſſe eſt nos in
teri ĩ hac valle lachrymarꝝ ve
lut eſuriẽtes famľos aſſiduis
eius bñficijs acſi quodaꝫ cibo
ſuſtentari. Famulus q̇ppe a fa
me denoĩať: is videlicet q̇ tpe
neceſſitatis ideo paſciť vt ſer-
uiat: ideo fuit vt paſcatur: ⁊ fi
nito ſeruitio cõdignã recipiat
mercedẽ: Ita ⁊ nos ⁊ ĩ hac q̇dẽ
vita dño ſeruiẽtes: tã tpalibꝰ q̄ꝫ
ſpũalibꝰ indigemꝰ ſubſidijs: ⁊
pꝰ finẽ laborꝫ nřĩ/ p̄miũ eterne
btitudinis expectamꝰ. Bñficia
igiť dei patrꝫ ad vitã nob ꝓme-
rendã neceſſaria/ auctore filio
poſtulãtes/ ſolemꝰ adiũgere:

Quarta petitio de panis alimonia. Cap. xij.

Panem nřm q̄tidianum
da nob hodie. Panis
vocabulũ apo toy greco pan:
qđ om̃e vľ totũ interpretatur:
ipa vocꝫ affinitate ſumptũ eſt.
Significabat autẽ apud vete
res om̃e id qđ ꝓ cibi refectione
ſumebať: queadmodũ in gene
ſi legiť iacob dixiſſe: Si domi- Gen. 28.
nus deꝰ meꝰ fuerit mecũ ĩ via
iſta q̄ ego ambulo: ⁊ dederit mi
hi panẽ ad edẽdũ: et cetera q̄ ſe
quũť. Quem vtiq̄ corporis ci
bum/ cũ neceſſe fuerit a deo po
ſtulare: nec ĩprobabile nec ma-
lũ eſt: dũmodo ſine multa ſolli
citudine poſtuletur: Nam ĩ pe-
tendis neceſſarijs/ humilitas
poſtulandi cõcediť: ſollicitudo
autẽ ꝓhibetur/ dicẽte dño: No Math. 6.
lite ſolliciti eẽ dicẽtes: q̇d mãdu
cabimꝰ aut q̇d bibemꝰ: ſcit em̃
pať vř celeſtꝫ/ q̇d vobis neceſſe
ſit. Verꝝ ſi de ſolo corpis cibo
h̄ eſſet intelligẽdũ: indigna tã-
ti doctoris auctoritate videreť
iſta petitio. Quocirca nõ tã de
cibo corpis q̄ꝫ de pane ſpũali
in hac petitione agi videť: q̇ q̄-
lis ſit/ quãtũ nobis erit poſſibi
le videamꝰ. Panis itaq̄ ſpũal'
vel myſticus: ſic diuerſus eſt:
ita diuerſo modo ſapit: ⁊ diuer
ſos habet effectꝰ: ⁊ diuerſis ſu-
miť modis. Panis ẽ verbũ di-
uini eloquij: panis eſt caro xp̄i:
panis eſt gr̄a ſpũſſancti: panis
eſt cõpunctio animi: panis eſt
dilectio dei et ꝓximi: panis eſt
cõtemplatio celeſtis ſecreti: pa
nis eſt ſpes futuri p̄mij: panis
eſt gaudiũ regni: panis eſt om-

ne id quo ſpūaliter fouemur in pegrinatione hui⁹ mūdi. De p̄mo pane dicit p̄pha: Paruuli petierunt panē: et non fuit qui frangeret eis. De ſcđo: ſaluator in euāgelio: Panis quem ego dabo caro mea eſt: p̄ mundi vita. De tertio: in libro filij ſirach. Melior eſt q̄ laborat et abundat in oib⁹ q̄ȝ q̄ gloriat̄ et eget pane. De q̄rto/ dic̄ pſalmiſta: Cibab nos pane lachryma rum. Et alibi: Fuerūt mihi lachryme mee pāes die ac nocte. De quinto itē ſaluator in euāgelio: Si petierit panē: nunq̄d p̄ pane lapideȝ dabit illi: Ac ſi dicat: Si quis a te petierit affectū dilectionis: non debes aduerſus eū in rigorē lapidis obdurari. De ſexto habes in parabolis ſalomonis: Aque furtiue dulciores ſūt/ et panis abſcondit⁹ ſuauior. Uerba enim hec ſtulte ſunt mulieris. i. hereſeos: ſecretā ſuā doctrinā et cōtēplationē celeſtiū catholice doctrine et ꝯgregationi p̄ferētis: vbi aq̄ ad doctrinā: pāis ad cōtēplatiōem referat̄. De ſeptio ſic laudat̄ eccl'ia: Facta eſt q̄ſi nauis inſtitoris/ de longe portans panē ſuū. De octauo: rurſus in euāgelio: Beat⁹ q̄ manducabit panē in regno celorū: id eſt q̄ in regno eternitatis dei p̄ſentia ſatiabitur. De omi eo q̄ ſpūalit̄ fouemur i hac vita: illa prodigi filij verba poſſunt intelligi: Quanti mercenarij i domo p̄ris mei abūdāt pāib⁹: q2 oēs in eccl'ia q̄ p̄ eterna mercede deo ſeruiūt/ multimodis diuine gratie reficiunt̄ alimentis. Prim⁹ panis ſapit diſciplinam: ſecund⁹ medicinā: terti⁹ ſcrimoniā: quart⁹ acrimoniā: quint⁹ beniuolentiā: ſext⁹ dulcedinē: ſeptim⁹ fortitudinem: octau⁹ iocunditatē. Prim⁹ dirigit et dictat: ſcđs reficit et vegetat: terti⁹ cuſtodit et firmat: quart⁹ pungit et ſtimulat: q̄ntus afficit et mitigat: ſext⁹ allicit et inuitat: ſeptimus fouet et animat: octau⁹ paſcit et ſatiat. Primus ſumit̄ aure et corde: nunc tm̄ aure: nunc tm̄ corde: nūc aure ſimul et corde. Tantū aure ſumit̄: qn̄ verbū dei aure q̄dē audit̄/ ſȝ corde non p̄cipitur. Tm̄ corde ſumitur: qn̄ aure q̄dem nō capit̄ ſȝ aio cogitatur. Aure ſimul et corde ſumit̄: qn̄ et aure audit̄/ et animo retinet̄. Scđs ſumitur ore et mente: nunc tm̄ ore: nūc tm̄ mente: nūc ore ſimul et mente. Ore tm̄ ſumit̄: cū ſacramētū corpis xp̄i ore q̄dem ſuſcipit̄: res autem et vtilitas nequaq̄ȝ mente percipitur: q̄d indigne ſumentibus cōtingere ſolet. Mente tm̄ ſumitur: cum ſacramentū nō capitur: res autem ipſa in anima operatur: q̄d tm̄ ad iuſtos pertinet: ſiue intra ſepta eccleſie ſiue extra corporaliter habeantur: Ex quo manifeſtū eſt: q̄nq̄ȝ verius et melius hunc panē

Marginalia: Threñ.4. Joh.6. Eccl'i.10. Ps.79. Ps.41. Luce.11. Prouer.9. Prouer.31. Luce.14. Luce.15.

ſumere mulierculā in angulo
eccl'ie latitātē: aut etiā agrico-
lā in agro laborantem: q₃ ſacer
dotē vl' epm ſacris altarib₉ aſſi
ſtentē. Hoc vtiq₃ ſenſiſſe vide-
tur aug⁹. in eo qđ dixit: mādu-
cans non māducat: ꝛ nō man-
ducās māducat: qꝛ freq̄nter is
q̄ māducat in ſacmēto n̄ mādu
cat ī re: ꝛ q̄ n̄ māducat ī ſacmē
to / re atq₃ vtilitate manducat.
Reliq̄ oēs p̄ter octauum corde
tm̄ ſumunt: qꝛ ſolo corde grā₃
ſpūſſancti accipim⁹: ſolo corde
cōpungimur: ſolo corde diligi
mus ꝛ cōtēplamur ꝛ ſperam⁹.
Octauus aūt oīb₉ ꝛ totis ſen-
ſib⁹ et aīe ꝛ corporis / ī eterna
beatitudine ſumet: qn̄ oēs ele-
cti reſūptis corporib₉ diuine vi
ſionis gl'ia ſatiabunt: queād-
Ps. 16. modū dicit pſalmiſta: Satia-
bor cū apparuerit gl'ia tua. Et
Ps. 17. itē: Juſti epulent ꝛ exultēt ī cō-
ſpectu dei: ꝛ delectēt in leticia.
Septē igitur hi panes in hoc
vite preſentis ſeptenario neceſ
ſarij ſunt: ꝛ ideo poſtulandi: q̄
bus velut q̄dam viatico tēdē-
tes ad patriā in itinere ſuſtētē-
mur. Octauus aūt ī illa octa-
ua cōmunis ꝛ magne reſurre-
ctionis apponēdus nob̄ in pa-
tria reſeruat: quo ſcti oēs in
eterna beatitudīe ꝑfruent: ma
iori vtiq₃ miraculo q̄₃ illi q̄n-
Joh. 6. q₃ panes euāgelici totidem mi
lib₉ hoīm ad vnius hore refe-
ctionē ſufficerunt. Pater itaq₃
q̄ ille panis eterne iocunditat

qui filijs in patria reſeruatur: ī
hac quidē vita optari ꝛ peti po
teſt: impetrari autē et obtineri
nō poteſt. Reliq̄s autē ſeptem
panes nobis ī via neceſſarios /
a p̄re celeſti q̄ dat bona data pe
tentib⁹ ſe / poſtulamus cū dici Math. 7.
mus: Panē nr̄m q̄tidianū da Math. 6.
nobis hodie. Noſtrū hodie / di
es eſt hodierna: nr̄m hodie dies
heſterna fuit: noſtrū hodie dies
craſtina erit: nr̄m hodie totū ē
ſpaciū huius vite preſētis. Cū
ergo dicis hodie: idē eſt ac ſi di
ceres: q̄₃diu ſumus in hac vita
tempali. Panem inq̄t nr̄m q̄ti
dianū id eſt q̄tidie neceſſariū:
q̄tidie fruendū: cuiuſmōi edu-
lio nullo vnq̄₃ tempe q̄₃diu ſu-
mus in via ſalubriter carendū
eſt. Nam et panē diuini ſermo-
nis ꝑ aſſiduam meditationē: et
panē corpis chriſti ꝑ fidei ſince
ritatem: et panē grē ſpūalis ꝑ
internā refectionē: et panē cō-
punctionis ꝑ cordis cōtritio-
nem: et panē dilectiōis ꝑ chari
tatis affectionē: et panē cōtem
platiōis ꝑ ſecretam delectatio-
nem: et panem ſpei per ſecurā
expectatiōe₃: oīa hec pro captu
noſtre infirmitatis / re ipſa no-
bis ſemꝑ adeſſe neceſſe eſt. Nec
illud nūc dicim⁹ / q̄ harū rerū
omniū actiōes indeſinenter ex
ercere valeamus: ſed res ipſas
nobis ſemper ineſſe / et poſſibi-
le eſt et neceſſe. Neq₃ em̄ eſt ali-
quis qui ſacre ſcripture verba
ſemper vl' audire vl' legere poſ-

ſit vľ in eis meditari:ſed q̇ ſem
per hec faciendi volūtatem ha
bet/is facere iudicat: exemplo
Pſ.118. illius q̇ dicebat: Meditabor i
iuſtificatiōibus tuis ſemp. Et
Ibidem. alibi. In corde meo abſcondi
eloq̇a tua vt non peccem tibi.
Et ſaluator in euangelio: Si
Joh.15. dilexeritis me ⁊ v̄ba mea in vo
bis manſerint: quodcūq̧ petie
ritis fiet vobis. Simili modo
nec vllus eſt q̇ oīb⁹ horis ſacra
mentū altaris actualiter ſume
re queat: ſȝ q̇ ꝑ fidei puritatē:
⁊ charitatȝ vnionē xp̄m ſibi in-
corporat eiq̧ incorporat᷑: h̄ pa
nem dn̄ici corporis indeſinen
nenter māducat. Hūc panē in
deſinēter maſticandū putabāt
illi q̇ dicebāt: Dn̄e ſemꝑ da no
Joh.16. bis panē hūc: cū ſemel ſūptus
niſi ꝓpter mortale pctm̄ nunq̄ȝ
deſinat māducari. Panem q̄ȝ
grē ſpūalis hūc iugiter mandu
care dicim⁹: q̇ gratia ſpūſſan-
cti aſſidue fouet᷑ et ꝑficit: quē-
admodū iohānes baptiſta: q̇ re
Luce.1. plet⁹ ſpūſācto ex vtero matris
ſue/ſic de ipſo angel⁹ patri ꝓ-
miſerat/in eadē ſpūſſancti gr̄a
iugit᷑ ꝑſeuerauit ⁊ profecit. Si
militer panē cōpūctiōis ille ſu-
mit aſſidue: nō q̇ ſemper cōpū-
git᷑: hoc eīn impoſſibile vľ rarū
eſt: ſed q̇ ſācte cōpūctionis ſem
per habet ꝓpoſitū: exemplo illi-
Pſ.50. us qui dicebat: Iniq̄tatē meā
ego cognoſco: ⁊ peccatū meum
Jaco.4. ꝯtra me ē ſꝑ. Et iacob⁹ ait: Mi
ſeri eſtote ⁊ lugete: riſus veſter
vertat᷑ in luctū/ ⁊ gaudiū i me
rorē. Sed ⁊ panē dilectiōis ſē-
per ille māducat: nō q̇ ſemper
actū diligēdi exercet: qđ vt cre
dimus nemo facit: ſȝ q̇ nunq̄ȝ
dilectionis mutat affectū. Hic
panis q̄liter aſſidue manduca
ri poſſit ⁊ debeat/oſtēdit apl's: 1.Pet.4.
Ante oīa inq̄t fraternā charita-
tē in vobiſmetipīs cōtinuā ha-
bentes. Hoc ⁊ de pane cōtem-
platiōis ītelligēdū eſt cū ſemꝑ
h̄ pane refici: non q̇ ſemper con
templat᷑/ qđ humāe infirmita
tis nō eſt: ſȝ q̇ nunq̄ȝ deſideriū
amittit cōtēplandi: iuxta illud
apl'i: Que ſurſū ſūt ſapite/ nō Col.3.
q̇ ſuꝑ terrā: q̇ ſurſū ſunt q̄rite/
vbi xp̄s eſt i dextera dei ſedēs.
Pane nihilomin⁹ ſpei ille ſem
per fouet᷑ ⁊ paſcit᷑: nō q̇ ſemper
ſperādi actū intendit: ſȝ a quo
nunq̄ȝ recedit illa mentis ſecu-
ritas: exemplo pſalmiſte dicen-
tis: Ego autem ſemꝑ ſperabo. Pſ.70.
Nō ergo panē q̄tidianū poſtu
lamus: nō actū continuū: ſȝ iu
gem ſcti ꝓpoſiti deſignat inten
tionē. Huic q̄rte petitioni plu-
rimū conuenit ſpūs fortitudi-
nis: qm̄ ipe ſpūs (vt paulo āte
diximus) panis eſt: ⁊ ſic panis
edulium corpus: ita et ipe ani-
mam corroborat ⁊ confortat.
Hūc panē eſuriēti/ q̇ nō aliud
eſt q̄ȝ iuſticia: nec eīn pōt habe-
ri iuſticia niſi ꝑ virtutē ſpūſſan
cti: ꝓmittit᷑ ſaturitas: cū domi
nus dic: Beati q̇ eſuriūt ⁊ ſiti- Matth.5.
unt iuſticiā: qm̄ ipi ſaturabūt᷑.

Tunc vtiqꝫ: cū illud impletum
fuerit qd̄ dicit ſaluator: Ut eda
Luce. 22. tis et bibatis in menſa mea: vt
edere ad eſuriē/ et bibere ad ſi-
tim iuſticie referatur.

Liber decimꝰ de tri-
bus reliqͥs petitionibus.

Quinta petitio de remiſſiōe de
bitorum: Cap. primum.

SAnctificato igit̄ nomīe
patris in nobis: poſtq̄
eum nobis vltimo regē
aſſciuimꝰ: voluntatē eius fieri
optauimꝰ: q̄tidianū panē q̄ in
eius ſeruitio paſceremur acce-
pimꝰ: nulla ſupeſſe videbat̄ oc
caſio/ cur iam nr̄is vlteriꝰ mo-
leſtaret̄ offenſis. Nam certe ne
quiſſimū eſt/ eū cuiꝰ optimā fa
mam accepis: cuiꝰ te dominio
ſponte ſubieceris: volūtatē eiꝰ
fieri poſtulaueris/ et ipē facere
ꝓmiſeris: a q̄ q̄tidiani victus
alimoniā īpetraueris: recidiua
Job. 25. denuo ꝓuocare iniuria. Sed
q͛ nec infās vnꝰ diei ſine pctō
viuere pōt ſup terrā: et iuſtꝰ ſe-
Prouer. 24 pties in die cadit ⁊ reſurget: re
ſurgere aūt nō pōt niſi ꝑ remiſ-
ſionem pcti: ideo neceſſario in
hac ipā orōne ſubiectū eſt:

Capitulum ſecūdū.

ET dimitte nobiſ debita
nr̄a. Debitoꝝ ī ſcṗturꝫ
diuerſa genera repimꝰ:
⁊ ideo de q̄ genere hic agat̄ q̄rē
dū ē. Eſt eīm debitū ex ꝯtractu:
debitū ex officio; dbitū nature;
debitū iuſticie: debitū pietatis:
debitū honeſtatꝫ: debitū neceſ-
ſitatꝫ: debitū gr̄e: debitū culpe.
Debitū ex ꝯtractu eſt: q̄ qs aliȷ̄
tenet̄ ad aliq̄d dādū vel faciē-
dū/ ex vtriuſqꝫ ꝯſenſu. Hoc ge
nere debiti/ tā deo q̄ꝫ hoī ſole-
mꝰ obligari. Deo q̄ ꝓpe obliga-
mur: cū ſub eius pn̄tia q̄ nuſq̄ꝫ
deeſt: ⁊ iō nil pt̄ ignorare/ ꝓ eiꝰ
amore nos aliq̄ daturos factu
roſ ve ꝓmittimꝰ. Daturoſ q̄dē: Luce. 19.
quēadmodū fecit Zacheꝰ/ q̄ di
midiū bonoꝝ ſuoꝝ ſe paupibꝰ
daturū ꝓmiſit. Facturos aūt:
vt hi q̄ vl̄ ꝯtinentiā ſeruare/ vl̄
aliq̄s ferias ieiunare/ vel limi-
na ſanctoꝝ viſitare/ vl̄ etiā om
nino ſclo renūciare puatim vl̄
publice pollicent̄. Hoī aūt ob
ligamur: quēadmodū in ſtipu
atiōibꝫ fieri ſolet: cū alio ſtipu
lante/ alius ſe daturū aliq̄d fa
cturum ve ꝓmittit: h̄ mō: Me
ui: in calendis ianuarijs centū
aureoſ dare ſpōdes: Spōdeo.
Dab: Dabo. Promittis: Pro
mitto. Quod g̈ inter hoīes ex
vtriuſqꝫ ꝯſenſu ꝯtractū eſt/ cō
trario eoꝝ cōſenſu diſſolui po-
teſt. Qd̄ aūt deo ꝓmiſſū eſt: ſi
rationabilit̄ īpleri pōt/ deꝰ nō
dimittit/ niſi fiat aliud eq̄ bo-
num vl̄ meliꝰ: cū ſcriptuꝫ ſit in
pſalmo: Uouere ⁊ reddite dn̄o Ps. 75.
deo vr̄o. Sed neqꝫ vt dimittat
ab ipō petendū ē: qm̄ h̄ eēt nr̄e
leuitatꝫ/ ⁊ incōſtātie ipm̄ velle
habere fautorē. Debitū ex offi-
cio eſt id/ qd̄ faciendū tenet̄ qs